

Dibuix: Llorenç Pascua

INSTITUCIÓ ALTEMPORDANESA PER A LA DEFENSA I ESTUDI DE LA NATURA

Butlletí de la IAEDEN

Número 157 - Hivern 2015-2016

Editat per la Institució Altempordanesa per a la Defensa i Estudi de la Natura (IAEDEN), entitat independent sense afany de lucre i membre de la Federació Ecologistes de Catalunya.

Apartat correus 245 Figueres

Tel.: 972 67 05 31

e-mail: iaeden@iaeden.cat

web: www.iaeden.cat

Composició de la Junta Directiva de la IAEDEN:

President: *Llorenç Pascua*

Vicepresident: *Salvador Jover*

Secretària general: *Neus Giró*

Tresorera: *Ariana Seglar*

Vocals: *Carme Bosch,*

Bàrbara Schmitt, Mònica Pepa,

Montse Pascual, Ignasi Batet,

Xavier Vizcaino, Joan Martí,

Vicenç Serradell, Miquel Sánchez,

Marcel Gutinell.

Han col·laborat en aquest número:

Marta Ball-Ilosera, Lluís Benejam,

Ramon Caralt, Llorenç Pascua,

Montse Pascual, Mònica Pepa,

Bàrbara Schmitt, Xavier Vizcaino.

Disseny i fotos (Ll. P.):

Llorenç Pascua

Composició de textos:

Fotocomposició Roger - Figueres

Imprès a:

Gràfiques Canigó

Imprès en paper ecològic

IAEDEN no comparteix necessàriament les opinions expressades en les col·laboracions signades pels seus autors.

© 2015, IAEDEN

S U M A R I

Portada:	
La Muga que ens agrada	1
Sumari	2
Editorial	3
Calendari d'activitats	4
Noticiari	6
Centre de Fauna	15
Custòdia agrària a l'Empordà	17
Podríem arribar a morir assassinats per defensar el medi? Doncs, potser sí (II) ...	19
Reflexions d'en Ramon: Sobre els cotxes ...	21
Butlleta d'inscripció	23

Les aportacions econòmiques a favor de IAEDEN-SALVEM L'EMPORDÀ es poden fer a BBVA, compte núm. ES76 0182 8304 23 0201559768 (Les persones que vulguin desgravar de l'IRPF aquestes aportacions i/o la quota de soci, ens han de fer saber el seu DNI)

amb el suport de:

Ajuntament
de Figueres

Alt Empordà

Medi Ambient

EDITORIAL

Si tens un *patrimoni*, és *natural* que el defensis

El 29 de novembre passat va fer 35 anys des de la fundació de la IAEDEN. El mateix tarannà de l'entitat, afegit a la feïnada que tenim actualment, no ens predisposa a mirar enrere amb nostàlgia, si no és per anar endavant amb decisió. El balanç d'aquests 35 primers anys d'història ha estat molt positiu i cal donar-ne les gràcies a la multitud de persones que, des de diversos àmbits, ho han fet possible, molt especialment a tots els socis de l'entitat que, a partir dels diferents graus d'implicació segons les circumstàncies personals de cadascú, hem fet que arribem al moment present amb fortalesa.

El títol d'aquesta editorial es correspon a un eslògan que vam començar a utilitzar ja fa uns quants anys i que s'ha anat repetint al llarg del temps en fullets, butlletes, pancartes i, darrerament també, a la pàgina web www.iaeden.cat.

A vegades es fa difícil trobar frases que en poques paraules expressin bé un missatge. Aquesta ho aconsegueix força. El fet d'estar ressaltades *patrimoni natural* ens fa avinent el tema del que parlem. Alhora juga amb dos significats de la paraula "natural", és a dir: referint-se al patrimoni no produït directament per la mà de l'home; i que la seva defensa es produeix de forma espontània o innata i, per tant, sense cap mena d'artifici.

Aquest lema és el que ens agradaria fer arribar en forma d'invitació a totes les persones de bona voluntat dels temps actuals. Fer que ens adonéssim tots plegats que tenim un patrimoni natural i paisatgístic comú, que ens envolta, ens acull, ens identifica i ens alimenta; i que hem de poder passar, amb satisfacció, als nostres descendents. Que en la defensa d'aquest patrimoni, encara que és de tots, hem d'obrar amb la mateixa diligència que quan es tracta d'un patrimoni únicament nostre. Si no ho fem així, és quan surten aquells que tenen l'habilitat d'apropiar-se'n pel seu benefici, encara que sigui a costa de fer-lo malbé.

Des de la IAEDEN - Salvem l'Empordà coneixem bé les múltiples amenaces que en aquests moments patim a casa nostra i intentem fer-hi front amb tota la coherència i el rigor que som capaços, i alhora sumar-hi totes les persones que sentiu aquestes mateixes inquietuds. Entre tots hem de fer brotar complicitats i fer créixer compromisos. No és un caprici. És una responsabilitat imprescindible i urgent per anar cap a l'harmonia amb el planeta i tots els éssers vius que l'habitarem.

CALENDARI D'ACTIVITATS

• Diumenge 24 de gener. Sortida ornitològica a Olot

El 24 de gener anirem a Olot i voltants a veure, identificar i conèixer ocells de bosc, amb l'ornitòleg Joan Ventura.

Inscripcions i preu: La sortida és gratuïta, però igualment us heu d'apuntar a iaeden@iaeden.cat o trucar al telèfon 972 670 531. Places limitades.

Cal portar: calçat còmode i binocles.

Hora i lloc de trobada: 8 h a la plaça del Sol de Figueres.

Organitza: IAEDEN-Salvem l'Empordà.

• Diumenge 31 de gener. Rastres de fauna a la neu

Anirem a Alp per conèixer els rastres de fauna que es poden trobar a la neu. Serà una excursió matinerana a càrrec del naturalista Ignasi Batet, que ens guiarà per trobar rastres.

Cal portar: Roba d'abric per a la neu, guants, raquetes (si no se'n tenen s'hauran de llogar), ulleres de sol, prismàtics (oplatiu), calçat adequat.

Hora i lloc de trobada: A les 10.30 h a la plaça de l'església d'Alp (si algú té problemes de transport, truqueu al local). La sortida s'acabarà a les 13.30 aproximadament.

Inscripcions: a iaeden@iaeden.cat i al telèfon 972 670 531.

Preu curs: 10 €. Gratuït per als socis i menors d'edat. Mínim: 5 persones.

Organitza: IAEDEN-Salvem l'Empordà.

• Divendres 5 de febrer. Assemblea general de la IAEDEN-Salvem l'Empordà

Com cada any us animem a assistir a la propera assemblea general de socis que es realitzarà a can Met el divendres dia 5 de febrer. Recordeu que és molt important la implicació de tots els socis en l'assemblea anual per valorar l'any anterior i planificar les línies de treball per al 2016.

Hora i lloc: A les 7 de la tarda a can Met (c/ St. Vicenç, 30 baixos).

Organitza: IAEDEN-Salvem l'Empordà.

• **Diumenge 28 de febrer.** Sortida familiar al Parc Natural del Montgrí, Illes Medes i Baix Ter

Comencem amb un cicle de sortides familiars per conèixer els espais protegits de la comarca: recorrerem diferents indrets amb el guiatge del naturalista Ignasi Batet. Aquest hivern comencem amb el Parc del Montgrí, Illes Medes i Baix Ter: Farem la ruta del Vent.

Hora i lloc de trobada: A 2/4 de 10 del matí. Al pàrquing al costat de la rotonda (plaça del Lledoner), al capdamunt del Passeig de Catalunya de Torroella de Montgrí. **Cal portar:** Calçat còmode, aigua, esmorzar i roba d'abric.

Inscripcions: iaeden@iaeden.cat - 972 670 531.

Preu: Gratuït per als socis de la IAEDEN-Salvem l'Empordà i 5 € per als no socis. Gratuït per als menors d'edat. **Mínim:** 5 persones.

Organitza: IAEDEN-Salvem l'Empordà.

CICLE DE CINEMA & MEDI AMBIENT.

Amb l'objectiu de donar visibilitat i discutir els conflictes mediambientals, aquest any dediquem el cicle de cinema al Medi Ambient; cicle organitzat des de fa alguns anys per l'Associació Imago amb la col·laboració de la IAEDEN-Salvem l'Empordà.

Es passaran les pel·lícules a can Met, l'últim dissabte de cada mes a les 20 h.

- **Dissabte 30 de gener.** Pel·lícula: *La sal de la mort*. Director, Núria Sala i Dani Sala. Any 2008. País Espanya.
- **Dissabte 27 de febrer.** Pel·lícula: *MST: El moviment dels sense terra i la major marxa del Brasil*. Director Gibby Zobel. Any 2008. País Brasil
- **Dissabte 26 de març.** Pel·lícula: *49 paraules per dir neu*. Director Yorgos Avgeropoulos. Any 2007. País Grècia

Gaudeix de l'aigua amb nosaltres TOT L'ANY!

TARIFES PLANES SK KAYAK

- ☛ Us descobrim els millors indrets en caiac
- ☛ A partir de 40€ al mes

LLANÇÀ - SANT PERE PESCADOR

- ☛ Sortides als Parcs Naturals del Cap de Creus i als Aiguamolls de l'Empordà
- ☛ Botiga de Llançà OBERTA sempre!

www.kayakcostabrava.com reserves@skkayak.com ☎ 972 12 11 12 - 627 43 33 32

NOTICIARI

Arbres singulars a protegir

Foto: Montse Pascual

Els **arbres singulars** són determinats exemplars d'espècies arbòries que pel seu valor monumental, històric o científic, formen part del patrimoni cultural de Catalunya, o que destaquen per les seves característiques i popularitat dins el municipi o la comarca. La declaració d'un **arbre/ arbreda d'interès local i/o comarcal** implica la prohibició de tallar-los i d'arrencar-los totalment o parcialment, així com danyar-los per qualsevol mitjà. I la seva declaració és per part de l'Administració pública competent. Actualment, a la comarca de l'Alt Empordà, existeixen alguns arbres protegits (ja sigui en el planejament municipal o en la declaració d'arbre monumental declarat per la Generalitat o d'interès local i/o comarcal), però, tot i això, es detecta una gran quantitat d'arbres d'interès “no protegits”.

Per aquesta raó, la IAEDEN, durant aquest 2015, ha elaborat un **Inventari d'arbres singulars i d'interès no protegits de la comarca de l'Alt Empordà**. És un recull d'un total de **151 arbres en 35 municipis i 14 arbredes de la comarca de l'Alt Empordà** que no estaven protegits sota cap catalogació. D'aquests exemplars se n'ha elaborat una fitxa informativa que s'ha fet arribar als ajuntaments i al Consell Comarcal, animant-los a aprovar una moció de protecció dels arbres singulars del seu municipi.

Tota aquesta informació està disponible a la web de la IAEDEN
<http://iaeden.cat/arbres-singulars-a-protegir/>

Com a bona notícia, cal destacar que arran d'aquesta campanya informativa sobre l'inventari elaborat, els ajuntaments de Cantallops i la Jonquera han aprovat les mocions catalogant com a arbres d'interès local les propostes presentades.

Diàlegs de sobretaula, sopars-tertúlia sobre el nostre país

Aquesta tardor hem començat a col·laborar amb la Fundació Albert Tomàs i Bassols i la revista *Alberes* per organitzar sopars-tertúlia bimestrals amb l'objectiu de relacionar les persones que estimen el patrimoni cultural i natural de l'Empordà. En el segon sopar-tertúlia, el 4 de desembre, Marta Ball-llosera, responsable de la nostra oficina tècnica, va oferir una conferència sobre els principals conflictes ambientals a la comarca i les campanyes que estem treballant actualment. Hi van assistir trenta persones que van sopar juntes a Sant Pere Pescador i després van debatre i intercanviar idees.

Foto: Bàrbara Schmitt

La Muga, present i futur del nostre riu

Foto: Bàrbara Schmitt

Sota aquest lema, l'Institut d'Estudis Empordanesos (IEE) i la IAEDEN-Salvem l'Empordà vam organitzar un debat a finals de novembre al convent de Santa Clara de Castelló d'Empúries. El motiu va ser el polèmic *Pla de gestió del districte de conca fluvial de Catalunya*, publicat per la Generalitat aquest estiu passat, que, entre moltes altres mancances denunciades per a moltes entitats ecologistes i científiques catalanes, no defineix un cabal mínim pel darrer

tram de la Muga (des de Pont de Molins fins a la desembocadura).

La IAEDEN-Salvem l'Empordà ja va fer públic, al setembre, que aquest fet posaria en perill el riu, els hàbitats naturals associats i la qualitat de l'aigua de boca a la comarca. El *Pla de gestió del districte de conca fluvial de Catalunya* és l'instrument de planificació i gestió de l'aigua a Catalunya i ha de complir la Directiva Marc de l'Aigua (DMA), l'instrument que obliga els estats membres de la Unió Europea a vetllar pel bon estat ecològic de les masses d'aigua. És evident que l'aigua és un recurs bàsic i cada vegada més escàs per al benestar d'un país. Les entitats ambientals i ecologistes agrupades en la plataforma Aigua és Vida hem presentat tres blocs d'al·legacions que denunciem **múltiples incompliments, la manca de justificacions tècniques i una evident aposta política per interessos** que poden amenaçar el bon estat ecològic dels rius catalans.

Pel que fa a la Muga, rebutgem totalment la manca de definició del seu cabal ecològic. Mai s'havia plantejat aquest escenari en un riu català (i cal dir que el Pla fa el mateix amb el tram baix del riu Llobregat a Barcelona). El cabal ecològic o

de manteniment d'un riu és l'aigua mínima que ha de portar un riu per preservar els seus valors ecològics. Aquest cabal mínim condiciona la qualitat de l'hàbitat natural –que alberga una gran riquesa de flora i fauna–, les funcions ambientals del riu, la preservació del paisatge i la garantia de la bona qualitat de l'aigua.

Les conseqüències de deixar la Muga sense cabal mínim són:

- **La pèrdua de tot l'hàbitat associat al riu.** Els boscos de ribera amb la seva fauna i vegetació vinculada. Uns dels hàbitats protegits per la normativa europea per la seva elevada biodiversitat.
- La possible reconversió del riu en **una claveguera a cel obert**, perquè l'única aigua que circuli per la Muga (de Pont de Molins al mar) sigui la que prové de depuradores o pobles sense sistema de sanejament. Cal tenir en compte que 44 municipis de la comarca no disposen de depuradora i, per tant, les seves aigües residuals van directament als rius.
- La pèrdua de qualitat de tot el sistema hídric del Parc Natural dels Aiguamolls. Uns aiguamolls alimentats per dos rius, el Fluvià i la Muga. La no definició del cabal mínim pot comportar una **pèrdua de qualitat de l'hàbitat dels Aiguamolls de l'Empordà** i, per tant, tota la seva fauna i vegetació.
- La **creixent salinització de la part baixa del riu i dels pous** més propers al mar, ja que la quantitat d'aigua que passa per un riu condiciona també la recàrrega dels aqüífers.

Tot això i més es va discutir a la taula rodona en la qual van participar el director de l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA), Jordi Agustí; en Joan Dalmau, de la Unió de Pagesos, i en Lluís Benejam, biòleg i expert en ecologia aquàtica de la Universitat de Vic i membre de la IAEDEN.

El director del *Setmanari Empordà*, Santi Coll, va moderar el debat i els historiadors Marisa Roig, arxivera municipal de Castelló d'Empúries, i Josep Maria Gironella (Universitat de Girona), van introduir el tema amb una perspectiva històrica de l'ús i de la gestió de les aigües del riu Muga.

Pel que fa al cabal mínim, el representant de l'ACA va explicar que havia estat un error fer constar “sense” en el document corresponent del Pla i que en cap cas es pensava deixar la Muga sense cabal ecològic.

Des de la taula es dubtava, però, de la capacitat real de millorar la gestió d'aquest riu que ja presenta trams secs durant llargues èpoques de l'any.

Des de la perspectiva dels pagesos, Joan Dalmau va explicar que la salinització dels aqüífers és un problema per a la pagesia des de fa molts anys i que l'administració no hi aporta solucions.

Al torn de paraula del públic, molts assistents es van adreçar directament al director de l'ACA per exposar greuges i queixes relacionades amb la gestió de la Muga, com per exemple la neteja després d'aiguats o incendis.

Sortida per conèixer els bolets

Foto: Ll. P.

El micòleg Daniel Siscart mostrant alguns exemplars de Amanita phalloides, un bolet que cal conèixer per la seva extrema perillositat.

El diumenge 1 de novembre va tenir lloc la sortida guiada per conèixer els bolets. Amb una molt bona assistència ens vam desplaçar al vessant sud de la Mare de Déu del Mont, on el biòleg i micòleg Daniel Siscart, a partir de la recol·lecció feta, va fer les oportunes identificacions i explicacions. Gràcies a les

condicions climatològiques dels dies precedents es varen trobar una bona varietat de bolets, tant dels comestibles habituals com d'aquells que, sense la supervisió d'un expert, no ens atreviríem a consumir. També vam poder recollir exemplars d'espècies altament perilloses que cal que tothom que es dedica a aquesta activitat conegui a fi d'evitar riscos.

Taller per elaborar xampú natural

Dins les activitats que duem a terme relacionades amb les aplicacions casolanes de les plantes medicinals, el dissabte 3 d'octubre, de la mà de la bona amiga Rosa López, es va realitzar al Cau de les Marietes de Vilabertran el taller de xampú natural, que va congreguar un nombrós grup de participants. Després d'un breu recorregut per aquest espai a fi de recol·lectar algunes de les plantes necessàries, i on la Rosa va oferir-nos tot el seu saber farcit de curioses i divertides anècdotes, vam procedir a l'elaboració pròpiament dita amb la intervenció de tots els presents. Per cloure el taller, es van repartir entre els assistents mostres dels xampú elaborat.

Foto: L. P.

La Rosa Lopez recol·lectant alguna de les plantes necessàries per a l'elaboració del xampú.

VOLT II: un repte als grans projectes energètics

L'octubre passat, vam participar en aquest recorregut que vol establir vincles entre diferents grups, campanyes i lluites locals, amb l'ànim de teixir aliances futures per donar resposta als grans projectes energètics. La segona edició del Volt tenia com a objectiu establir diàlegs entre els territoris afectats pels projectes que figuren en estratègies supranacionals com ara la Unió Energètica i els projectes d'interès comú o el Pla Juncker, i articular processos d'intercanvi d'informació, de coordinació i d'incidència política a diferents nivells: local, estatal, UE. Amb gairebé el

doble de participants que al primer Volt, 90 activistes es van desplaçar a llarg d'un cap de setmana des de Barcelona fins a Samianigo (Osca) amb les següents parades a 1) Castellar del Vallès per visitar el primer tram del gasoducte Martorell-Figueres (ara també anomenat MIDCAT) ja construït i molt denunciat per poca transparència en la seva tramitació i els alts impactes ambientals que comporta; 2) a la muntanya de runam salí a Sallent i les destrosses ambientals de la mineria de potassa al Bages; 3) a Balsareny, on es projecta una obra faraònica d'un dipòsit de gas subterrani (estil Castor però a terra, aprofitant les mines) i com sempre amb poca informació; 4) a Graus i Capella (Osca) on la Plataforma Unitària contra l'Autopista Elèctrica lluita des dels anys 1990 en contra de diferents línies MAT; i 5) a Samianigo (també a Osca) on la indústria química ha contaminat tot l'entorn (contaminació que arriba fins al delta de l'Ebre on s'han detectat nivells de lindà, un compost organoclorat que s'utilitza com a insecticida, que provenen del contaminat riu Gállego) i on ara es projecta una altra línia MAT d'interconnexió amb França. Durant el cap de setmana va quedar clar que, més enllà dels impactes locals, aquests projectes d'interconnexions es fomenten en interessos geopolítics de la creació d'un mercat únic del gas i de l'electricitat a la Unió Europea i obtenen privilegis en forma de finançament públic i acceleració dels tràmits administratius per la seva execució. A més, aquestes estratègies de la UE tenen un fort component d'acció exterior, ja que les infraestructures arriben al Nord d'Àfrica, a l'Orient Mitjà i al Caspi. L'intercanvi d'experiències entre els participants del Volt II i les entitats locals i també amb observadors internacionals va ser molt interessant i profitós i tot plegat va quedar plasmat en la

Declaració de Capella, la trobeu a www.xse.cat, firmat per l'assemblea del Volt. Un altre resultat és l'organització d'una Xarxa de suport mutu en resposta a les interconnexions energètiques pirinenques que ja ha començat a treballar amb una campanya de cartes adreçades a les administracions de diferents nivells.

Col·laboració dels alumnes de la Salle durant la Fira Infantil de l'Intercanvi de Joguines

Aquest 18 d'octubre ha estat el segon cop que hem comptat amb la col·laboració de catorze alumnes de quart d'ESO de la Salle de Figueres a la Fira Infantil de l'Intercanvi. I és que aquest centre escolar ja fa anys que treballa amb el mètode aprenentatge-servei, amb el qual s'estimula el voluntariat entre el seu alumnat. Doncs, després de conèixer una mica millor la nostra entitat IAE-DEN-Salvem l'Empordà, gràcies a una xerrada prèvia amb suport d'imatges, aquests alumnes varen decidir ajudar-nos, repartits en quatre grups de treball:

1. Organització del concurs de joguines reciclades
2. Atenció al públic des de la nostra caseta informativa
3. Enregistrar fotogràficament l'activitat
4. Passi de dues enquestes entre els participants:
  - a. Detecció de la població d'origen i el centre escolar dels nens participants
  - b. Test de cultura ambiental dirigit als acompanyants adults

Foto: alumnes La Salle

Alumnes de la Salle atenent al públic a la caseta informativa.

Les respostes foren les següents:

- Tan sols el 50% coneix la nostra entitat
- El 80% sap que és un grup ecologista
- El 95% creu que els reptes ambientals són els més greus que haurà d'afrontar la humanitat durant aquest segle
- El 95% creu que els polítics no es troben a l'alçada d'aquests reptes
- El 90% creu que el futur que heretaran els nostres fills serà prou pitjor que el present per causes ambientals
- El 95% creu que l'educació ambiental és clau per resoldre aquests reptes ambientals.

I, tot i no ser massa representativa, alguna cosa ens comença a dir sobre com pensen els pares i les mares que ens confien els seus fills... però, sobretot, ofereix a aquests joves una nova manera de conèixer la realitat ambiental.

Amb aquesta col·laboració, a més de donar a conèixer la nostra entitat, també pretenem ajudar a consolidar des de la nostra entitat una xarxa d'educació ambiental entre la societat civil figuerenca, una xarxa que també estem estenent als dos agrupaments escoltes de la ciutat, així com anar creant cert "planter" de nous militants ecologistes a la comarca. Sobre aquesta segona experiència en parlarem en un proper butlletí.

Foto: alumnes La Salle

Alumnes de la Salle enquestant uns participants de la Fira.

Centre de Fauna

S'inicien les obres del nou Centre de Fauna dels Aiguamolls de l'Empordà

El 30 de novembre de 2015, el conseller de Territori i Sostenibilitat, Santi Vila, va fer pública la nova ubicació i l'inici de les obres del nou Centre de Fauna dels Aiguamolls de l'Empordà. Aquest acte públic és fruit del resultat de la campanya i la lluita de la IAEDEN per mantenir en actiu el Centre de Fauna dels Aiguamolls, des de l'estiu del 2013. El nou Centre de Fauna s'ubicarà en l'edifici del

Servei de Protecció dels Vegetals gràcies a la rehabilitació d'una part de l'equipament, on s'instal·larà la sala de cures, la UVI, la sala de necròpsies, els despatxos i vestuaris. L'any vinent està prevista la segona fase que consistirà a construir les gàbies exteriors. La primera

fase del Centre de Fauna no hauria estat possible sense l'ajut de l'Associació de Càmpings de Sant Pere Pescador, que ha fet una inversió de 30.000 euros que ha permès pagar inicialment totes les despeses d'arquitectes i l'estudi geotècnic per realitzar els projectes necessaris per fer les tramitacions administratives corresponents i la direcció d'obra.

La Diputació de Girona ha invertit 45.000 euros en equipament i la resta serà inversió de la Generalitat de Catalunya.

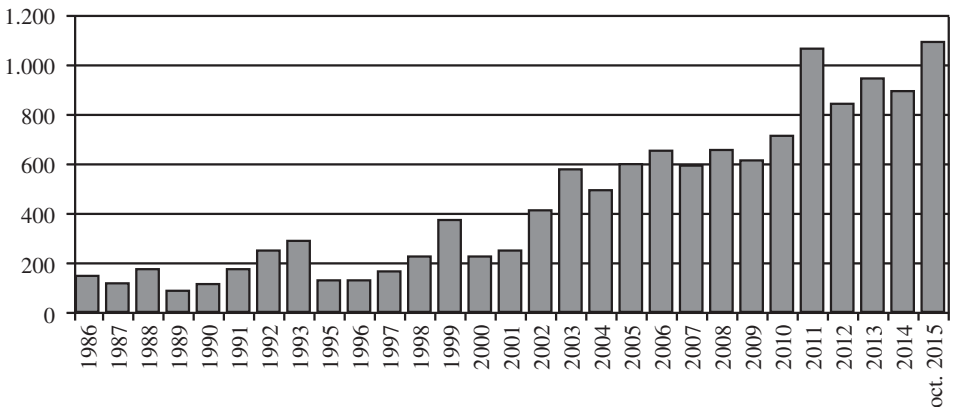
El conseller Santi Vila amb representants del territori i d'entitats implicades, en la visita al nou Centre de Fauna. 30-11-2015

Situació precària del personal

Aquesta bona notícia contrasta amb la situació del personal que hi treballa. A finals de l'any 2015 no s'ha pogut mantenir la jornada laboral de tot l'equip, passant a una situació laboral extrema de molta precarietat. El conseller es va comprometre públicament a resoldre aquesta situació el més aviat possible. Si a l'any 2016 s'acaba la segona fase del nou centre de fauna i l'equip del centre passa a dependre de nou de la Generalitat de Catalunya, s'haurà aconseguit un repte molt important per a la biodiversitat de comarques gironines, fruit de la tossuderia de la IAEDEN, la bona voluntat del personal que treballa al Centre de Fauna dels Aiguamolls i la inestimable ajuda d'entitats, administracions, fundacions i donatius particulars (a la web www.centrefaunaaiguamolls.cat trobareu tot aquest finançament).

L'activitat del centre de recuperació

Cal tenir en compte que en els darrers anys el centre ha experimentat l'increment més elevat d'activitat de tot Catalunya, especialment en relació amb les entrades d'animals per recuperar. A finals d'octubre de 2015 ja es va batre el rècord absolut d'entrades de tots els anys que fa que funciona.

Entre els animals que acull destaquen les aus, la majoria, protegides, que representen al voltant del 70% de les entrades.

Desitgem que el 2016 sigui un bon any per al Centre de Fauna i l'equip que hi treballa.

Custòdia agrària a l'Empordà

Custòdia agrària: seguiment, gestió i recuperació de basses temporànies a la finca vitivinícola de Can Torres a la serra de l'Albera

El projecte “Seguiment, gestió i recuperació de basses temporànies a la finca vitivinícola de Can Torres a la serra de l'Albera” desenvolupat per la IAEDEN i la Universitat de Vic, i finançat en el marc de la convocatòria Pondscales 2014 del Fons Andrena, ha finalitzat aquest octubre amb un resultat molt satisfactori.

El projecte, desenvolupat amb la coordinació de la IAEDEN i la col·laboració de Can Torres, la Universitat de Vic i Geoservei, ha culminat amb la **recuperació d'una tercera bassa temporal al sistema de basses de la Gutina**, anomenada Prat dels Rosers.

En concret, es va realitzar una avaluació hidrològica i un seguiment detallat del moviment i desguàs de les aigües acumulades per a definir les actuacions a realitzar per a la recuperació d'una tercera bassa temporal que ja havia existit. Amb tot això, es va confirmar la hipòtesi de l'existència d'un drenatge subterrani.

Foto: Montse Pascual

Les actuacions de remodelació geomorfològica tenien l'objectiu d'acabar essent el màxim d'eficient amb el restabliment ecològic de la zona amb els mínims riscos d'alteració de les condicions naturals preexistents. En concret, les actuacions van consistir en una desbrossada de la zona, un segellament amb argiles del drenatge subterrani amb l'obertura d'una rasa al llarg del Prat dels Rosers, el seu emplenament amb argiles impermeables i la creació d'una mota al llarg del camí amb la terra sobrant. També es va condicionar la reobertura d'una entrada d'aigües que es dona per circulació natural de l'aigua sobrant procedent dels altres estanys.

La recuperació de la bassa del Prat de Rosers ha anat acompanyada d'una monitorització de l'evolució de les característiques fisicoquímiques, seguiment botànic i faunístic, que han atorgat al projecte una dimensió integral i un rigor científic important.

Tots aquests estudis han permès identificar singularitats interessants de la bassa del Prat de Rosers, que destaca per la presència d'espècies singulars, i que permet presentar el sistema lenític de la Gutina com un exemple paradigmàtic dins del conjunt de les basses de l'Albera.

Foto: Montse Pascual

La gestió i potenciació d'aquests hàbitats dins d'una explotació agrària és un repte que pot servir de referència per a altres finques de la comarca i del país

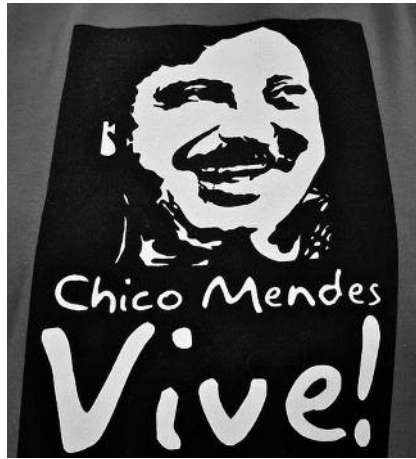

Podríem arribar a morir assassinats per defensar el medi? Doncs, potser sí (SEGONA PART: dos casos exemplars)

En el butlletí anterior us vàrem introduir en el problema dels activistes ambientals que acaben assassinats en certs racons del nostre planeta. Era una introducció general que vàrem acabar amb el compromís d'explicar-vos dos exemples amb més detall.

Doncs aquí els teniu. Els dos casos que us exposem varen succeir al Brasil.

Chico Mendes era un *seringueiro*, un recol·lector de cautxú, que va començar a treballar als nou anys a la selva amazònica del Brasil. Fins als 24 anys no va aprendre a llegir. La seva oposició a la desforestació i la seva defensa dels pobles de la selva (indis, recol·lectors de cautxú i habitants de les riberes dels rius, entre d'altres) li varen donar una gran projecció internacional mentre anava evolucionant: de *seringueiro* a sindicalista i de sindicalista a ecologista. Entre 1976 i 1988 fou quan Chico i altres activistes varen organitzar 45 “empats”, unes concentracions no violentes de *seringueiros* per impedir la tala d'una àrea de selva que en aquell moment estava sent explotada de manera sostenible pels recol·lectors de cautxú. El saldo fou de 400 detinguts, 40 torturats i diversos morts. I si bé és cert que varen impedir la desforestació d'1,2 milions d'hectàrees de selva, aquestes accions també varen xocar amb els interessos dels grans latifundistes. I Chico fou assassinat el 22 de desembre de 1988. Els assassins van ser un terratinent i el seu fill. I ell tenia quaranta-quatre anys. “Chico estava jugant al dòmino des de les quatre de la tarda. A dos quarts li vaig demanar que parés per servir el sopar. Llavors es va aixecar de la taula i va anar a dutxar-se: va agafar una llanterna, va obrir la porta... i li varen desaparar”. La seva esposa recorda d'aquesta manera els últims moments del seu marit. Si no fos per la repercussió que va tenir al Brasil i en altres països, l'assassinat hauria quedat impune. Vaja: com passà amb els més de 1.000 crims de dirigents sindicals, militants d'esquerra, advocats, sacerdots de la teologia de l'alliberament i indígenes registrats en els últims anys a l'Amazonia brasilera. Finalment, la mort de Chico Mendes va atreure l'atenció internacional sobre la destrucció de l'Amazonia i la violació dels drets humans, va acabar amb la impunitat absoluta i va possibilitar la creació de les anomenades “reserves extrativistes”. Però es va pagar un preu massa car per tot plegat.

Dorothy Stang també pagà un preu massa car pel seu compromís activista. Ella fou una monja de 73 anys, de nacionalitat nord-americana, que es va naturalitzar brasilera. Quan va arribar al Brasil, fundà 22 escoles rurals i un centre de formació de professors. Però Stang també evoluciona: de promotora de l'educació a defensora de la reforma agrària i de la preservació de l'Amazones. La seva ambició més gran era un Projecte de Desenvolupament Sostenible per repartir 130.000 hectàrees entre 600 famílies camperoles. Però aquesta intenció xocava un altre cop amb els interessos de terratinents que explotaven il·legalment arbres exòtics i en extinció com caoba, cedre i jatoba. El matí del 12 de febrer de 2005, Dorothy es despertà d'hora per anar caminant fins a una reunió de la comunitat, on es debatia sobre els drets de l'Amazonia. Però dos homes armats la varen bloquejar. Li van preguntar si tenia armes, i ella afirmà que l'única arma que tenia era la seva Bíblia. Ella avançà un parell de passes i es tornà a girar. I es va girar quan la varen tornar a cridar. La varen disparar a la panxa fent-la caure de cara al terra i li varen tornar a disparar a l'esquena i al cap.

Voldria creure que amb el pas del temps no tan sols aniria desapareixent l'assassinat com a forma d'extorsió, sinó també qualsevol altra forma d'extorsió ambiental; seria un senyal inequívoc que estem evolucionant com a espècie i que ens mereixem continuar "gestionant" aquest delicat planeta. En cas contrari crec que la natura s'equivocà en cedir-nos tanta responsabilitat. I potser, aleshores, fóra millor que qualsevol altra espècie agafés el relleu... abans que sigui massa tard.

Xavier Vizcaíno

Reflexions d'en Ramon

Reflexionaré avui sobre els cotxes. A la província de Girona, el total de vehicles és de 593.405, per tant, molts hem passat pel procés de comprar un cotxe, alguns amb il·lusió, uns altres per obligació, altres perquè és un símbol de triomf personal. La majoria de les adquisicions són del segment mitjà, la qual cosa significa que més que un luxe el cotxe és necessitat imprescindible per fer quilòmetres per ciutats i pobles, ja que altres solucions com anar a peu, bicicleta o en transport col·lectiu no sempre són possibles. La situació del transport col·lectiu és molt millorable, tant en freqüències, com horaris, preus, coordinació autobús-tren, etc. Respecte a nous trens, tramvies, etc., no hi ha calendari per a executar vies noves endeutats com estem per l'AVE. Els més perjudicats per les carències del transport públic són els que no tenen carnet de conduir o poder adquisitiu per mantenir un cotxe, a més del clima.

El sector de l'automòbil demana "ser capdavanter cap a l'excel·lència" amb l'objectiu de passar dels 2,4 milions d'unitats fabricades a Espanya el 2014 a 3 milions el 2017. Per no deixar el camp lliure a la congestió i accidentalitat que provoca la contínua expansió del mercat, el nou Govern de Catalunya hauria d'impulsar un nou pla d'infraestructures, un nou pla de transports de viatgers i una planificació territorial de proximitat, però ara ja amb calendari d'execució i inversions per afavorir el transport públic.

Un dels efectes negatius dels vehicles és la contaminació. Des que neix fins que és convertit en ferralla, el cotxe és un dels grans responsables de la contaminació que estem patint. A Europa, la situació dels gasos d'efecte hivernacle procedents del transport va en augment empitjorant la salut dels ciutadans i el clima. Les normes que posen límit a aquestes emissions (com l'Standard Euro 6) pateixen la resistència dels fabricants d'automòbils, així es produeixen afectacions cròniques respiratòries serioses i morts prematures per contaminació de l'aire amb responsabilitat compartida entre la indústria automobilística i els governs. Després de 200 anys de malbaratament de combustibles fòssils, el sector vol assegurar-se ara "l'accés a l'energia a costos raonables". El 96% del transport de mercaderies i persones depèn directament del petroli. La producció mundial de vehicles el 2014 va ser de gairebé 90 milions amb un increment del 2,6% sobre 2013. Com garantir aquest accés a l'energia a un cost raonable? No hi haurà en el futur combustible per a tants vehicles ni tan sols amb el Fracking, perquè el planeta és finit i els seus recursos també. En aquest punt hi ha qui defensa que el petroli no s'acabarà en molts, molts anys i que,

per quan arribi el dia, la ciència haurà trobat una solució. Que cadascú pensi el que vulgui, però la veritat és que hem arribat al Peak Point del petroli, és a dir, a partir d'ara, cada cop hi haurà menys petroli utilitzable arreu del món. Amb aquestes perspectives, és millor l'aposta pels vehicles elèctrics, perquè el seu motor és molt més eficient energèticament que el motor d'explosió on, amb prou feines, una cinquena part de l'energia inicial és convertida en mobilitat.

Però tampoc és qüestió de fer una aposta sense crítiques pel cotxe elèctric. Només s'han matriculat a l'Estat espanyol 1.076 vehicles elèctrics el 2014 sobre un total de 805.000 vehicles matriculats i no s'espera un gran volum de vendes a curt termini (hi ha problemes amb les bateries, electrolineres, cost, temps de càrrega, pes, etc.). En canvi a la Xina es venen molt bé. Més matriculacions s'han donat en els cotxes híbrids de motor tèrmic i elèctric. Altres alternatives com els agrocombustibles, hidrogen o gas, tampoc són la panacea.

És important reflexionar sobre l'origen de l'electricitat que utilitzen els cotxes elèctrics. La lògica ens diu que ha de venir de fonts renovables per no col·lapsar la xarxa mundial de generació i transport d'energia elèctrica. A més, si l'electricitat es fabrica a partir de combustibles fòssils, la contaminació no sortiria pels tubs d'escapament, sinó per les xemeneies de les fàbriques d'electricitat (respecte a la producció nuclear seria una solució contaminant, perillosa, molt cara i també afectada per la limitació d'urani). Les transnacionals petrolieres aposten pels motors d'explosió perquè els donen més beneficis. Poc importa en la lògica capitalista altres consideracions. Hi ha qui defensa que és possible amb renovables substituir el petroli i generar tota l'energia necessària per mantenir el sector automobilístic actual i futur. És el gran debat. Des del meu punt de vista, faltarien materials, temps, energia fòssil i diners per a aquesta solució. Generar electricitat per al parc automobilístic mundial d'un milió de vehicles (més el creixement de la Xina i l'Índia) és una xifra astronòmica. A més a més, altres usos que avui utilitzen petroli, també aniran cap a les renovables. Per tant per a mi una cosa és segura, amb menys petroli la producció de cotxes i la mobilitat de persones i mercaderies haurà de ser menor.

La cosa està complicada, ja que els nivells energètics dels que hem gaudit durant l'era del fossilisme ja no tornaran i el model actual de transport globalitzat trontollarà. Molts es mostren incrèduls davant d'aquests pronòstics, però diuen que arribar a imaginar el pitjor és necessari per evitar-ho. Resumint, si aquestes reflexions són correctes, i crec que ho són, estem davant d'un gran dilema. Com arribar a un model que defensi la sostenibilitat planetària? El que és clar és que el model actual de mobilitat de persones i mercaderies ha de ser criticat per adaptar-lo a la limitació dels recursos. Eudald Carbonell adverteix: "La propera revolució serà l'èxit de l'espècie gràcies al desplegament de la consciència crítica d'espècie i operativa, si no, ens espera el col·lapse d'espècie o l'extinció". Dramàtic, però fa pensar...

Amb l'alegria que ens fa estrenar cotxe!

Ramon Caralt Elias

Desembre 2015

BRAU EDICIONS

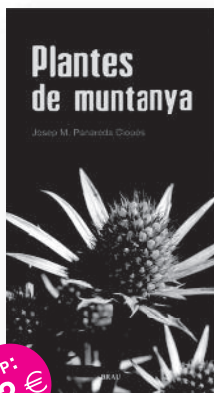
www.brauedicions.com

- ⇒ Per identificar i reconèixer les espècies vegetals més significatives del nostre país.
- ⇒ Més de 600 fitxes agrupades per ambients amb descripció, fotografia, característiques i mapa de distribució a Catalunya.

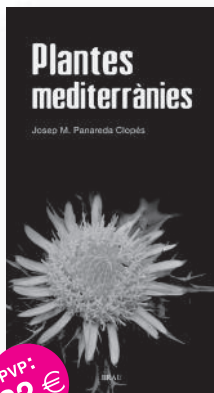
Flora Catalana

PVP:
56 €

PVP:
32 €

PVP:
32 €

Volum 1

Plantes de muntanya

Volum 2

Plantes mediterrànies

Autor: Josep M. Panareda